

УДК 37.034:004.738.5

ЕТИЧНЕ СПІЛКУВАННЯ У ЧАТАХ І ФОРУМАХ

аспірант кафедри інформатики, Колесник О. О.

Харківський національний педагогічний університет

імені Г.С.Сковороди

Одним із найважливіших завдань учителя інформатики є необхідність прищеплення учням морально-етичних норм спілкування в глобальній мережі, зокрема етичному аспекту їх спілкування у чатах та форумах. Саме тому, висвітлено особливості та переваги Інтернет-спілкування засобами чат та форум, що зумовлює ряд етичних вимог до Інтернет-спілкування підлітків.

Ключові слова: Інтернет-спілкування, чат, форум, етика спілкування

Колесник О. О. Этическое общение у чатах и форумах /Харьковский национальный педагогический университет имени Г. С. Сковороды, Украина, Харьков

Одной из важнейших задач учителя информатики есть необходимость привития школьникам морально-этических норм общения в глобальной сети, в частности этическом аспекта их общения в чатах и форумах. Именно поэтому, освещены особенности и преимущества Интернет-общения средствами чат и форум, что приводит ряд этических требований к Интернет-общения подростков.

Ключевые слова: Интернет-общение, чат, форум, этика общения

Kolesnik O. O. Ethical communication in chat rooms and forums/ Kharkiv-State Teachers Training University, Ukraine, Kharkiv

One of the most important tasks of the teacher of computer science is the need to inoculate school children moral and ethical standards in the global communication networks, including the ethical aspect of communicating in chat rooms and forums. Therefore, the peculiarities and advantages of online communication tools and chat forum, which makes a number of ethical requirements for online communication adolescents.

Key words: Internet communication, chat, forum, communication ethics

Вступ. Поява нових технологій є наслідком розвитку сучасного суспільства. Люди отримали доступ до будь-якої інформації та до засобів її оперативної передачі, це зумовило нові особливості віртуальної комунікації [1]. Статистичні показники свідчать, що серед користувачів Інтернету вагому частку становлять підлітки. Ураховуючи, що підлітковий вік є сенситивним періодом з точки зору формування ціннісних орієнтацій особистості, важливо приділити увагу залученню школярів до обговорення, з'ясування й усвідомлення етичних засад спілкування в Інтернеті. На сьогоднішній час є багато інструментів спілкування у мережі Інтернет. Типовим для сьогодення явищем є захоплення підлітків спілкуванням у чатах та форумах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед зарубіжних дослідників Інтернет-спілкування слід особливо виділити В. Фріндте, Т. Келер, К. Янг, Дж. Семпсі, J. Suler, S. Turkle.

Психологічні особливості впливу комп'ютерної віртуальної реальності на молодь досліджувались В. Ю. Нестеров, Є. О. Павлов, Л. О. Пережогін, О. О. Сакбаєв, Дж. Сулер, А. Тоффлер та ін.; Велика увага приділяється психологічному феномену Інтернет-залежності і його різновидів О. Є. Войскунський, Дж. Гекенбеч, С. Є. Давтян, О. Є. Жичкіна, О. С. Мартинова, М. В. Мірошніков, П. О. Мунтян, Р. С. Хс'юнг, О. Ф. Шайдуліна, К. Янг та ін.. В цілому можна відзначити, що дослідження в цій галузі у європейській і американській психології ведуться набагато більш інтенсивно, ніж в Україні, і мають більш тривалу історію.

Разом з тим, недостатньо висвітленими залишилися питання формування етики спілкування у мережі Інтернет, зокрема у чатах та форумах. На цей час у психолого-педагогічній літературі не зібрані правила етичного спілкування у чатах та форумах, які б могли використати вчитель при формуванні етичних засад спілкування у мережі Інтернет. Оскільки проблема формування навичок етичної поведінки учнів має чітко виражений педагогічний аспект, саме тому є важливо сформулювати етичні правила та вимоги до спілкування підлітків у мережі Інтернет.

Метою даної статті є представити аналіз особливостей спілкування у чатах і форумах та висвітлити етичні вимоги до цих інструментів спілкування у мережі Інтернет.

Виклад основного матеріалу. Зростання інтересу до Інтернет-простору викликало утворення нової численної категорії людей, що мають великий досвід в он-лайн спілкуванні. Комунікація є одним із основних видів діяльності в Інтернет-просторі. Існує кілька форм такого виду спілкування: діалогове (за допомогою електронної пошти) та полілогове (конференції, форуми, чати) [1].

Розглядаючи спілкування молоді у чатах і форумах, слід зосередитися на особливостях, які притаманні цим засобам спілкування. Зосередимо увагу на діалогову форму спілкування через віртуальний чат. Чат дає змогу вести приватні бесіди в реальному часі з одним чи багатьма користувачами.

Спілкування в чатах, набуло окремих специфічних рис – лексичних, граматичних та синтаксичних, - що дає змогу «виокремити стиль електронного спілкування в окремий мовний стиль» [2].

Під безпосереднім спілкуванням розуміється «спілкування двох або декількох осіб, не розділених ні часом, ні простором. Чат-комунікація в текстовій формі позбавлена природних паралінгвістичних засобів (міміки, жестів, інтонації), які складають значну частину безпосереднього спілкування. Неофіційність, під якою в розмовній мові мається на увазі «наявність неофіційних стосунків між тими, хто говорить» і «відсутність установки на офіційне спілкування», яскраво виявляється в чат-комунікації і навіть посилюється унаслідок анонімності, що діє в ній.

У чатах завжди є можливість адресувати повідомлення комусь. Отже, недоліком чату є те, що спілкування багатьох осіб групами між собою можуть і заважають одне одному. Як наслідок, чим більше людей бере участь у одній лінії спілкування, тим менше має бути ліній і навпаки. Для того, створюються різні кімнати, щоб одні не заважали іншим [3]. Можна надсилати персональні повідомлення обраному співрозмовнику, і їх будуть бачити тільки дві людини – той, хто пише, і той, кому адресоване повідомлення, таке спілкування в чаті

називається «приват». У приваті можна поспілкуватися на будь-які теми, пересилати один одному будь-які документи, фотографії, відео.

Ще однією особливістю чатзони є широкі можливості налаштування чату за своїм смаком: колір, розміри шрифтів та інше. У чатах є можливість висловлювати свої думки не тільки за допомогою слів, а й за допомогою спеціальних картинок - «смайликів».

Можна описати чат-комунікацію як опосередковане спілкування, яке, не дивлячись на певну відстрокованість реакції на повідомлення і письмову форму, характеризується спонтанністю, яке призводить до появи «усних» елементів. Прояв чинника неофіційності, а також тематична організація діалогів і міра впорядкованості синтаксичних конструкцій і граматичних форм залежать від типу чату за його спрямованістю і метою [4].

Іншою поширеною формою Інтернет-спілкування є форум. Інтернет-форум – це спосіб організації спілкування відвідувачів Інтернет-сайту. Всі відвідувачі сайту можуть через надсилання повідомлень обговорювати певне питання, читати та відповідати на повідомлення інших учасників форуму. Форум може фокусуватися навколо довільної тематики, адже обговорювати можна будь-що і будь-яка он-лайн спільнота чи реальна спільнота утворюється саме серед учасників форуму.

Для того, щоб стати учасником форуму необхідно спершу зареєструватися. Потенційний учасник повинен зазвичай погоджуватися дотримуватися он-лайн правил, так званого мережного етикету, виражаючи таким чином повагу до інших учасників і підтверджуючи відмову від профанації. Коли учасник затверджений адміністратором або модератором форуму, він обирає власне ім'я (нік) і задає пароль. Аватар або картинка, обрана користувачем, з'являється біля його ніку при кожному новому дописі. В профілі вказується додаткова інформація про учасника форуму.

Окремі бесіди на форумах називають темами. Теми складаються з дописів учасників форуму, які, зазвичай, мають можливість свої повідомлення редагувати, додавати нові теми, додавати дописи у обраній темі. Адміністратор

має право змінювати теми, переміщувати чи вилучати їх при потребі. Також в обов'язки адміністратора входить зміна програмного забезпечення Інтернет-форуму. Модератори є помічниками адміністратора і привілейованими учасниками форуму, які слідкують за дотриманням правил участі у ньому. Класичною структурою форуму можна вважати розділи, теми, коментарі.

Етичне спілкування у чаті та форумі розпочинається з реєстрації. Для цього користувачу слід обрати для себе *нік* (псевдонім), який не ображатиме інших учасників чату. Нік найчастіше є похідним від імені, або прізвища, або імені та прізвища, від імені улюбленого літературного героя, від міста, особливостей людини, стану, від професійної діяльності і так далі. По ніку можна визначити вік людини, стать, захоплення, рік. Дорослішаючи, змінюючи погляди на життя, інтереси, люди часто змінюють і свій нікнейм.

Небажаним є плагіат ніків, оскільки це завдає багато незручностей власникам оригінальних ніків. Плагіатом є: використання ніків, підібраних таким чином, щоб вони були максимально схожими на інші. Також важливим є етичний вибір аватара. Аватар, або аватарка, – це зображення, так би можна мовити, «обличчя користувача у віртуальному світі». Аватар розташовують поряд з ніком. Зображення на аватар користувач вибирає сам. За бажанням, можна виглядати інопланетянином, квіткою, зеленим бегемотом, який сміється. Аватари вибираються користувачами не лише за принципом «подобається – не подобається». Частіше вибирають аватарки, що відображають характер людини, його світогляд. Аватари можна міняти залежно від настрою, це не забороняється.

Важливою етичною вимогою до спілкування у чатах і форумах є дотримання теми дискусії. Якщо ви хочете сказати щось, що не відноситься до теми, або поговорити з кимось конфіденційно, можна використовувати режим «приват» у чат. Якщо чат (або конференція) - тематичний, і ви знаєте тему, підготуйтеся до чату – потрібно підібрати цікаву інформацію, якою ви хотіли б поділитися з іншими.

Відповідально також слід поставитись і до тексту, власних повідомлень. Входячи в чат, спочатку треба *привітатися*, а виходячи з нього – *попрощатися*. Якщо ви збираєтеся вийти з чату, попередьте про це інших учасників, попрощавшись з ними. Звертаючись взагалі до когось визначеного, не поліуйте вказати, до кого саме Ви хочете звернутися. Не слід допускати частого повторення однакових, або дуже схожих, осмислених або неосмислених повідомлень.

При спілкуванні у чаті та форумі слід звернути увагу на *грамотність повідомлень*. Категорично забороняється вживання ненормативної лексики і будь-яких зашифрованих нецензурних виразів.

З'ясування стосунків вважається також не етичним. Форум і чат не замінять спілкування на серйозні теми під час особистої зустрічі, тож не варто використовувати їх, щоб покритикувати підлеглих, друзів, знайомих. Крім того, не допустимими є погрози, провокування конфліктів між користувачами ресурсу, поширення про них неправдивої інформації, реклама товарів чи послуг, якщо це не спеціальний форум чи конкурс реклами. Найчастіше під порушенням етики спілкування на форумах та чатах розуміють образи та перехід на особистості, зловмисний відступ від теми (офтопик), рекламу, саморекламу у невідповідних місцях. Порушеннями етики спілкування може виявитися також наклеп або інша зловмисна дезінформація чи плагіат.

Обов'язковим атрибутом віртуального спілкування є смайлики. Під час електронної комунікації смайлики використовують для відтворення настрою повідомлення. Етичним при спілкуванні на форумах та чатах є не зловживання аббревіатурами, смайликами [5, с 65.].

Висновки. Представлені у статті засоби Інтернет-спілкування - чат і форум мають свої особливості та переваги, що зумовлюють їх популярність серед користувачів мережі. Разом з тим, кожний інструмент спілкування як чат так і форум має ряд певних етичних правил та набір цінностей, що зумовлює необхідність приділення спеціальної уваги усвідомленню етичних норм Інтернет-спілкування. Це зумовлює необхідність прищеплення шкільній молоді

морально-етичних норм роботи з у глобальній мережі, що сьогодні стає одним з найважливіших завдань учителя інформатики.

Література:

1. Психологічні аспекти спілкування на віртуальних сайтах – [Електронний ресурс] //Сайт UaStudent.com.– Режим доступу: <http://uastudent.com/psychologichni-aspekty-spilkuvannja-na-virtualnyh-sajtah-znajomstv/>

2. Чередниченко В. О. Інтернет і мова: стилістика електронної комунікації (на матеріалі сучасної англійської мови) // Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. праць. – Вип. 2. – Горлівка: ГДПІМ, 2003. – С. 197-204., 203

3. Чат – [Електронний ресурс] //Сайт Драматика. - Режим доступу: <http://dramatica.org.ua/%D0%A0%D0%BEZ%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0#PoZмова>

4. Жукова О. С., Паніна О. А. ЧАТ-КОМУНІКАЦІЯ І МОВА Режим доступу: <http://intkonf.org/kpn-zhukova-os-panina-oa-chat-komunikatsiya-i-mova/>

5. Культура віртуального спілкування : метод.-бібліогр. матеріали / [уклад.: Є. Кулик, О. Бартош; ред.: В. Кучерява, С. Чачко; консультант Т. Якушко]; ДЗ «Держ. б-ка України для юнацтва». – К., 2010. – 65 с.

References

1. Psykholohichni aspekty spilkuvannya na virtual'nykh saytakh – [Elektronnyy resurs] //Sayt UaStudent.com.– Rezhym dostupu: <http://uastudent.com/psychologichni-aspekty-spilkuvannja-na-virtualnyh-sajtah-znajomstv/>

2. Cherednychenko V. O. Internet i mova: stylistyka elektronnoyi komunikatsiyi (na materialy suchasnoyi anhliys'koyi movy) // Lihvistychni doslidzhennya: Zb. nauk. prats'. – Vyp. 2. – Horlivka: HDPIIM, 2003. – S. 197 204., 203

3. Chat – [Elektronnyy resurs] //Sayt Dramatyka. - Rezhym dostupu: <http://dramatica.org.ua/%D0%A0%D0%BEZ%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0#PoZмова>

4. Zhukova O. S., Panina O. A. ChAT-KOMUNIKATsIYa I MOVA Rezhym dostupu: : <http://intkonf.org/kpn-zhukova-os-panina-oa-chat-komunikatsiya-i-mova/>

5. Kul'tura virtual'noho spilkuvannya: metod.-bibliohr. materialy / [uklad.: Ye. Kulyk, O. Bartosh; red.: V. Kucheryava, S. Chachko; konsul'tant T. Yakushko]; DZ «Derzh. b-ka Ukrayiny dlya yunatstva». – K., 2010. – 65 s.